

Ons nummer: O25.001343

Informatie raad/mededeling college

Onderwerp	FrIZA Transformatieplan Versterken Sociale Basis
Commissie	Boarger en Mienskip
Collegebesluit d.d.	24 juni 2025
Portefeuillehouder	Marianne Poelman
Team	Beleid Sociaal Domein
Adviseur	Titia Van der Ploeg

Reden informatieverstrekking actieve informatie van het college

Collegebesluit

Het college van burgemeester en wethouders besluit:

- in te stemmen met de inhoudelijke lijn van het FrIZA Transformatieplan Versterken sociale basis Fryslân - Ruimte voor de kracht van de Mienskip.
- in te stemmen met het indienen van het FrIZA Transformatieplan Versterken sociale basis Fryslân en daarmee transformatiegelden aan te vragen.
- GGD Fryslân namens Friese Preventieaanpak te vragen om het 'Indieningsformat Transformatieplan impactvolle zorgtransformatie voor beoordeling' in te dienen bij de beoordelingstafel van de transformatieplannen.
- nog te besluiten over daadwerkelijke uitvoering van het transformatieplan zodra inzicht bestaat in de toekenning van de aangevraagde transformatiegelden.
- de Raad te informeren over het Transformatieplan Versterken Sociale Basis door middel van bijgevoegde actieve info.

Toelichting/achtergrond

Met deze brief informeert het college u over het provinciale Transformatieplan Versterken sociale basis Fryslân - Ruimte voor de kracht van de Mienskip.

Achtergrond

Fryslân staat voor urgente uitdagingen: dubbele vergrijzing, toenemende gezondheidsverschillen, een groeiend aantal chronisch zieken en een krimpende arbeidsmarkt. Tegelijkertijd neemt de druk op mantelzorgers toe en zijn voorzieningen versnipperd en complex. Zonder fundamentele verandering dreigt het zorgsysteem vast te lopen. Daarom is een transformatie nodig: van zorg naar gezondheid en welbevinden, met de Mienskip - de Friese gemeenschapszin - als fundament.

FrIZA

Het transformatieplan plan 'Versterken sociale basis Fryslân - Ruimte voor de kracht van de Mienskip' is onderdeel van een bredere beweging in de zorg in Friesland in het kader van het Integraal Zorgakkoord (IZA). In Friesland zijn hiervoor een Fries regiobeeld, en een Fries regioplan (FrIZA) opgesteld.

Uit deze regiobeelden blijkt dat:

- Er diverse groepen inwoners kwetsbaar zijn door hun vaardigheden of ziekten. Er zijn regionaal in Friesland grote verschillen.
- De ervaren gezondheid van de Friese inwoners is verslechterd tussen 2020 en 2022;
- Eenzaamheid sinds 2012 toeneemt, waarbij jongeren de meeste stress ervaren en ouderen de minste eigen regie voelen;
- Jongeren zich tussen 2019 en 2021 minder gelukkig voelden en hun gezondheid als slechter beoordeelden;

Daarnaast blijkt ook uit de regiobeelden dat in Friesland de volgende problemen spelen:

- Dubbele vergrijzing (meer ouderen en ouderen leven langer);
- Lagere inkomens en lagere sociaaleconomische status dan gemiddeld in Nederland;

- Tekorten aan huisartsen en overige zorgverleners, terwijl de vraag naar (huisartsen) zorg en (Wmo-)ondersteuning toeneemt.

Het versterken van de sociale basis is één van de fundamenten van het regioplan FrIZA. Alle onderdelen van het FrIZA hangen met elkaar samen. Er is een apart transformatieplan opgesteld om dit fundament concreet en ter onderbouwing van een aanvraag van transformatiegelden IZA. Dit plan laat zien:

- Welke ambities en doelen er zijn;
- Hoe deze doelen bereikt worden;
- Welke middelen hiervoor nodig zijn.

Doel en ambitie

Het plan 'Versterken sociale basis Fryslân - Ruimte voor de kracht van de Mienskip' beoogt in alle 18 gemeenten een structurele beweging op gang te brengen. De Friese gemeenten richten zich op het versterken van formele én informele netwerken, met als doel het voorkomen van zwaardere zorg, het verplaatsen van zorg naar welbevinden en het vergroten van bestaanszekerheid en veerkracht. De ambitie is om de groei van zorgkosten te remmen door (zwaardere) zorg te voorkomen en zorg te verplaatsen naar welzijn en informele netwerken. De benodigde middelen worden gedekt voor 2025 t/m 2027 uit de beschikbare middelen vanuit het Integrale Zorgakkoord (IZA).

Waar bestaat het plan uit

De kern van het plan bestaat uit vier samenhangende pijlers:

1. Gezonde wijkaanpak - integrale samenwerking in buurten en dorpen.
2. Impactvolle ontmoetingsplekken - fysieke en sociale plekken als toegangspoorten tot ondersteuning en participatie.
3. Dorps- en wijkondersteuners - lokale verbinders die eigen kracht en samenredzaamheid versterken.
4. Welzijn op Recept - sociaal verwijzen als alternatief voor medische zorg.

Deze pijlers worden ondersteund door een populatiegerichte aanpak, monitoring, participatie in een Fryske leergemeenschap en communicatie. Met het plan wordt aangeloten bij bestaande initiatieven in de lokale context. Bij het formuleren van de ambities wordt onderscheid gemaakt tussen de grootte van gemeenten:

- kleinere gemeenten: minder dan 30.000 inwoners;
- middelgrote gemeenten: tussen 30.000-80.000 inwoners;
- grotere gemeenten: meer dan 80.000 inwoners.

Súdwest-Fryslân wordt hierbij aangemerkt als grote gemeente.

De concrete uitvoering van de activiteiten is maatwerk en sluit aan bij wat er nodig is in de sub-regio's. Een belangrijk onderdeel van het plan is de inzet op samenwerking tussen de gemeente en het werken in de sub-regio Zuidwest Friesland, zodat er aansluiting plaatsvindt bij andere partners en opgaven zoals de eerstelijnszorg (huisartsen, apothekers, fysiotherapeuten, wijkverpleegkundigen e.a.) en Wonen, Ondersteuning en Zorg Ouderen (WOZO)- opgaven. Op de

manier maken gemeenten gebruik van elkaars kennis en ervaring. Het samenwerken in sub regio's kan helpen om efficiënter, effectiever en met meer impact maatschappelijke opgaven aan te pakken door schaalvoordeel, kennisdeling en betere afstemming op inwoners en partners.

Beleidskaders

Onlangs heeft een opinierende bijeenkomst over de herijking van de visie Sociaal Domein plaatsgevonden. In deze opinierende sessie kwam naar voren dat uw Raad het versterken van de sociale basis een belangrijk onderdeel vindt van het sociaal domein. Het transformatieplan Versterken Sociale basis Fryslân sluit goed aan bij de resultaten van deze opiniërende sessie en onze huidige beleid en inzet voor het versterken van de sociale basis in Súdwest-Fryslân. Het versterken van de sociale basis zal een belangrijke plaats innemen in de geactualiseerde visie op het sociaal domein die in december wordt geagendeerd bij uw Raad.

Het versterken van de sociale basis draagt bij aan de bredere transformatieopgaven zoals gezond ouder worden, versterken eerstelijnszorg, mentale gezondheid & veerkracht en toekomstbestendige zorg. Als Friese gemeenten zorgen we ervoor dat dingen niet dubbel worden gedaan, maar zetten in op onderlinge versterking en samenwerking. Een populatiegerichte aanpak met inzet op doelgroepen die het meest baat hebben bij de transformatie van zorg naar gezondheid en welzijn, is onderdeel van het plan. In de bijlage is uitleg over deze aanpak opgenomen.

Conclusie

Het college van burgemeester en wethouders heeft ingestemd met de inhoudelijke lijn van het FrIZA Transformatieplan Versterken sociale basis Fryslân - Ruimte voor de kracht van de Mienskip. Het college vertrouwt erop dat dit transformatieplan bijdraagt aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving, en dat de aanvraag wordt toegekend zodat we aan de slag kunnen (blijven).

Webinar voor raadsleden

Op 2 juli organiseert het FrIZA een Webinar over de Friese opgaven. Onder meer het plan Versterken sociale basis komt dan ook aan bod.

Bijlage(n)

1. Transformatieplan